

TEHNIKE UKRAŠAVANJA I ORNAMENTIKA USKRSNIH JAJA BIJELIH ŠOKACA I HRVAĆANA SLAVONACA

VESNA KOLIĆ-KLIKIĆ

Zavičajni muzej
Nova Gradiška
Trg kralja Tomislava 7

UDK: 398.332.12(497.5-3 SLAVONIJA)

Izlaganje sa znanstvenog skupa
Primljeno: 21.4.1998.
Primljeno: 21.4.1998.

U prilogu o uskrnim jajima Bijelih Šokaca i Hrvaćana Slavonaca obrađena je ornamentika i tehnika izrade ovih jaja u selima bivše pakračke općine. Pri obradi teme pokušala se načiniti tipologija blagdanskih jaja prema njihovoj namjeni i tehnici izrade. Uz nebojana jaja kao dio svetog (blagoslovljene hrane) u radu su obrađene i suvrstice pisanica i jaja veženih vunom te apliciranih srčikom močvarne trave zvane zukva.

Ključne riječi: običaji / Uskrs / Slavonija

Na prostoru bivše pakračke općine¹ u tradicijskom načinu odijevanja Hrvata, Paura uočavaju se značajne tipološke razlike, posebice ženskih narodnih nošnji. U ovom bitnom razlikovnom elementu možemo tražiti i korijene različitog nazivlja za stanovništvo pojedinih krajeva. Kraj u kojem žive Hrvati, Šokci u prošlosti je, a i danas pripada upravnom prostoru Požeške županije, za razliku od tzv. Poljanskog kraja, koji povijesno nije pripadao ovom upravnom središtu.

Terenska istraživanja ove teme obavljena su u središnjem i zapadnom prostoru bivše pakračke općine. Ove krajeve nastanjuje većinom hrvatsko stanovništvo, s nešto useljenika Mađara, Talijana i Čeha.

¹Terenska istraživanja obavila sam 1987. godine u selima središnjeg i zapadnog prostora bivše pakračke općine. Godine 1994. radi nadopune potrebnih podataka obavila sam u Prekopakri i reviziju istraživanja.

Središnjem prostoru pripadaju sela: Prekopakra, Omanovac, Badlješina i Lipik, a ovom prostoru gravitira i selo Sirač, koje je pripadalo općini Daruvar. U zapadnom prostoru smjestila su se sela: Brekinjska, Gaj, Brezine i Marino Selo.

Najvažnije kazivačice u pojedinim selima bile su:

Badlješina: Manda Lujanac (1905.), Lucija Lapaš (1901.); Brekinjska: Kata Ivanović (1902.), Dragica Ivanović (1925.), Lucija Opić (1925.) i Ana Opić (1923.); Brezine: Ana Fiočić (1905.); Gaj: Manda Opić (1908.) i Mara Stepić (1916.); Marino Selo: Janja Crnković (1909.); Lipik: Marija Klaić (1913.); Omanovac: Teja Ljevaković (1896.) i Jela Mikulić (1903.); Prekopakra: Manda Vidović (1904.), Mara Martinović (1908.) i Marica Širac (1928.); Sirač: Kata Moučka (1904.)

Središnji prostor bivše pakračke općine nastanjen je Bijelim Šokcima koji žive u Prekopakri, Lipiku, Omanovcu, Badljevini i Donjoj Obriježi. Još su do šezdesetih godina ovoga stoljeća žene ovih sela nosile bijelu sitno *šnitanu* (slaganu na *faldice* i prešanu daskom) narodnu nošnju od koje je vjerojatno potekao i naziv Bijeli Šokci.²

Za razliku od Bijelih Šokaca zapadni prostor bivše pakračke općine, sela: Gaj, Marino selo, Brekinsku, kao i druga sela tzv. Poljanskog kraja nastanjuju Hrvaćani Slavonci. Njihovu je nošnju profesorica Zdenka Lechner svrstala među nošnje posavsko-moslavačkog tipa.³ Zašto ovo stanovništvo sebe naziva Hrvaćanima Slavoncima, a stanovništvo središnjeg prostora sebe smatra Šokcima, za sada je teško pojasniti, posebice što ni sami stanovnici ne znaju podrijetlo nazivu.

Iako se ova dva kraja po tipologiji nošnji razlikuju u svetkovanju uskrasnih blagdana, gotovo da i ne nalazimo nekakvih razlika. Stoga, cijeli ovaj prostor pri obradi teme Uskrsa možemo promatrati kao cjelinu (crtež 1). Stanovništvo ovoga prostora pridaje blagdanu Uskrsa jednako važno mjesto kao i Božiću. U pakračkom kraju obilje i raznovrsnost uskrasnog folkloru znatno zaostaje za božićnim, čemu uzrok možemo naći u iscrpljenosti seljačkog gospodarstva dugotrajnim zimskim razdobljem.

Dosadašnja istraživanja na drugim prostorima također potvrđuju oskudicu folklornih zbivanja u uskrsnom razdoblju.

Jaje kao simbol Uskrsa zauzima izuzetno važno mjesto, iako mu stanovništvo danas više ne zna pravo značenje.

Stari Kelti, Grci, Egipćani, Feničani, Tibetanci, Indijci, Kinezi, Japanci, te stanovnici Sibira i Indonezije štovali su ga kao simbol iz koga je nastao svijet (Chevalier-Gheerbrant, 1987:213). U Kalevali (Finska) je opisano nastajanje svijeta iz sedam jaja (šest zlatnih i jedno željezno), koja se razbiše u prvotnim vodama, a od njihovih dijelova nastane svijet i u njemu dobro i zlo (Primićero, 1968).

Kao simbol životne snage i klice života ponovnog rađanja i ponovnog obnavljanja prirode, jaje nalazimo široko rasprostranjeno u kršćanstvu, izravno vezano uz slavljenje Kristova uskrsnuća.

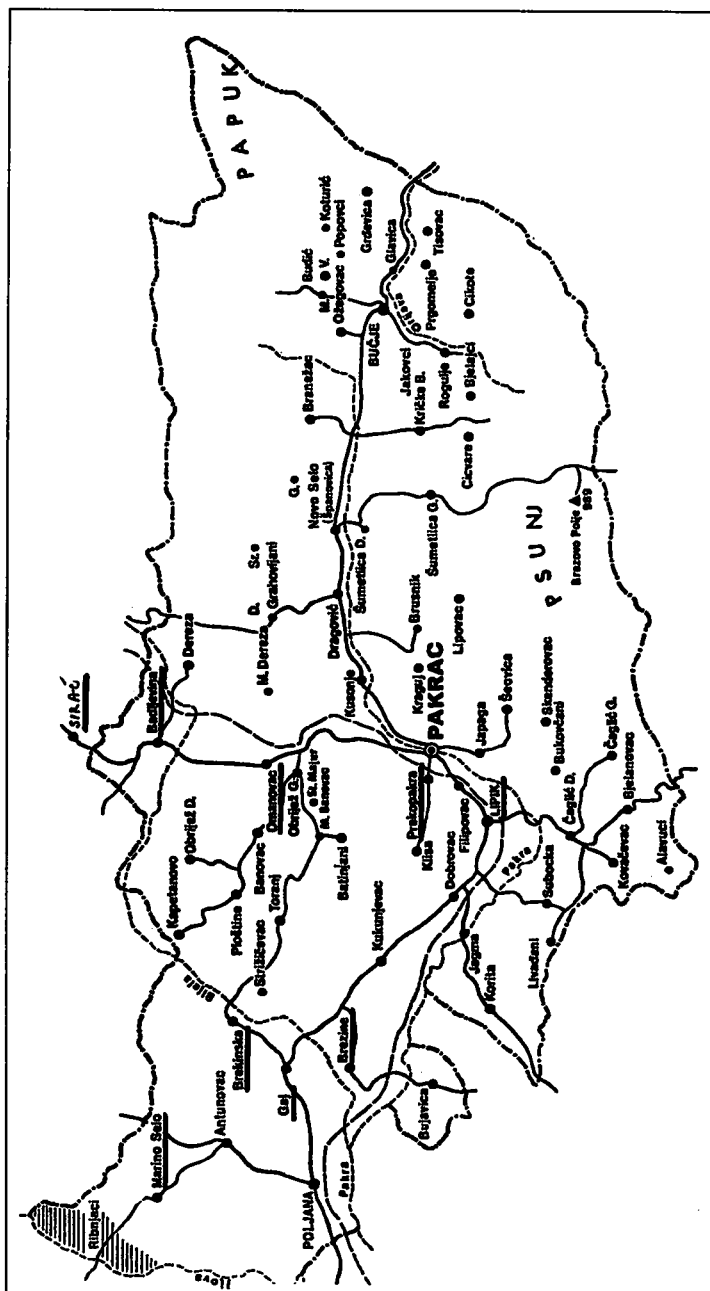
Uz blagdan Uskrsa žitelji pakračkoga kraja priređuju jaja na više načina. Po načinu izrade i njihovoj namjeni možemo ih svrstati u tri osnovne skupine:

1. neobojana - blagoslovljena jaja,
2. obojana:
  - a) šarana rastopljenim voskom po neobojanoj kori jajeta (izvedena batik tehnikom u pozitivu),
  - b) šarana rastopljenim voskom po obojanoj kori jajeta i uranjana u rasol (izvedena batik tehnikom u negativu),
  - c) šarana otiskom biljke (tehnikom faksimilija),
  - d) obojana u jednoj boji s naljepljenom kupovnom preslikom ili bez nje,

² U Prekopakri su kazivateljice tvrdile da je naziv *Bijeli Šokci* proizašao iz bijele boje njihove narodne nošnje.

³ Z. Lechner: *Narodna nošnja: Pakrac, 1945.-1975*, Pakrac, 1978., str 293-316.

Crtež 1: Karta područja.

3. vežena jaja (crtež 2):

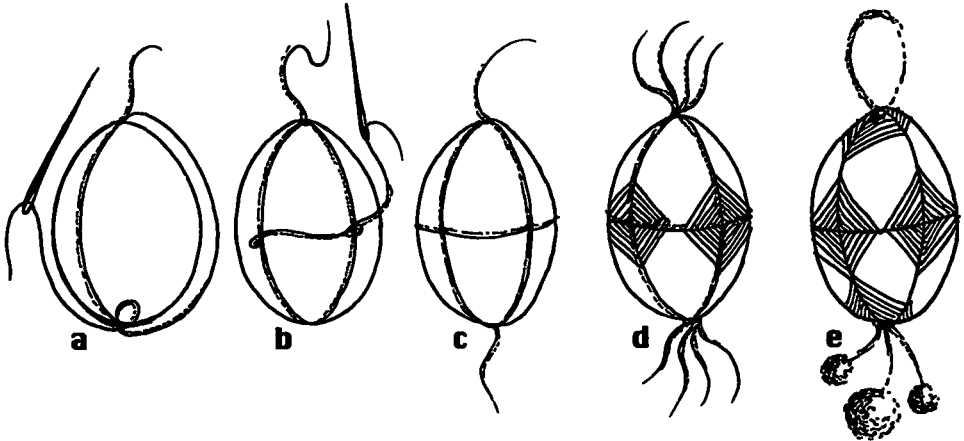
- a) vežena raznobojnom vunicom,
- b) vežena raznobojnom vunicom i aplicirana srčikom *zukve*,⁴
- c) aplicirana srčikom *zukve* i raznobojnim nitima vunice.

U ranim jutarnjim satima na sam Uskrs bio je u pakračkoj župnoj crkvi blagoslov hrane. U košare su Prekopakrani spremali: kuhanu šunku, kobasicu, kuhana neobojana jaja, kolače, pletenicu,⁵ četvrtinu kruha zvanu *užina*, hren i sol. Još između dva rata Lipičani i Omanovčani vozili su u kolima blagosloviti uskrсну hranu u pakračku crkvu.

Za uskrsnim doručkom *sveto* (u crkvi blagoslovljenu hranu) su jeli svi ukućani, a svatko je morao pojesti i jedno blagoslovljeno jaje.

Po svojoj ornamentici i načinu izrade posebice se izdvajaju bojana urešena jaja, koja u svim selima nazivaju *pisanice*. U stariju skupinu spadaju jaja šarana rastopljenim voskom (izvedena u batik tehnici) s raznovrsnom ornamentikom.

Crtež 2: Postupak ukrašavanja jaja vezenjem vunicom.
Nacrtao: Željko Subić, akademski slikar

⁴*Zukva* (zuka, jezerska sašina, oblic) močvarna je biljka iz roda sašina-obličnih oblića koju nazivaju sinonimom *Scirpus lacustris* L. U rano proljeće srčika je spužvasta i elastična pa se može lako oblikovati. Na determinaciji spomenute biljke zahvaljujem gospođi Vlasti Szabo, profesorici biologije iz Nove Gradiške.

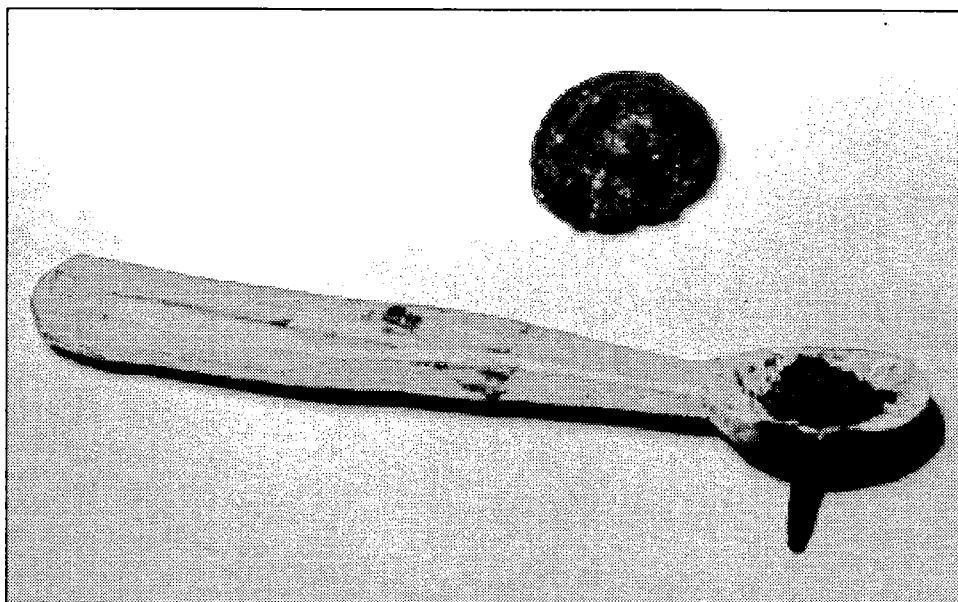
⁵Uskrсну pletenicu pripremaju od slatkog dizanog tijesta tako da ga razvuku u tri dijela debljine oko 1-1.5 cm i pune svaki dio drugim nadjevom (mljevenim orasima, makom i rogačima). Nadjevono tijesto *srolaju u štrucu* pa ispletu pletenicu od ova tri priredena tijesta. Ispječenu vruću pletenicu po vrhu pomažu razmućenim žutanjcem.

OPIS RADA I TEHNIKE IZVEDBE

Pisanice

Na Veliki petak prije podneva stave kuhati 50-70 jaja u kakvu široku *ranjliku* pazeći pritom da odaberu ona s crvenom ljuskom (kazuju da bolje primaju boju). Dok jaja kuhaju, u drugim posudama prirede boje,⁶ a omekšali pčelinji vosak utisnu u *kisicu*⁷ (slika 1) zagrijavajući na plamenu svijeće ili petrolejske svjetiljke lijevak s *kisice*, pa započinju *pisati* na prohladenim jajima. Rastopljenim voskom najprije našaraju dvije crte uzdužno. Ovom podjelom koru razdjele na četiri četvrtine pa povuku još jednu liniju po sredini širine jajeta tako da dobiju osam podjednakih površina i šest sjecišta linija. Iz sjecišta izvode raznovrsne motive. Veći broj *napisanih* jaja urone potom u vruću *farbu*⁸ pa na laganoj vatri kratko prokuhaju. Nakon bojenja mjesta koja je prekrrio vosak ostanu bijela, a preostali dio ljuske poprimi željenu *farbu*.

Slika 1: *Kisica*, Marino selo. Foto: Vesna Kolić-Klikić, 1978.

⁶Za pripremu boje kuhaju u vodi ljusku luka, jošićevu koru, mlado zeleno žito, koprive, korijen broća i kupovno *varizlo* (kora brazilskog drveta *Caesalpina echinata*). U doba iza Drugoga svjetskoga rata rabili su za dobivanje ljubičaste boje rastopljeni uložak *tintoblaj* olovke.

⁷*Kisicom* nazivaju alatku za pisanje voskom koju izrađuju od drva u obliku žlice. Na dnu proširenja probiju rupu u koju nasade uski metalni lijevak pomoću kojega šaraju. Samo u Brezinama i Badljevinu jaja šaraju prije kuhanja.

⁸U svim selima za boju rabe naziv *farba*.

U svim su mi selima kazivali da su pisanice bojali samo u jednoj *farbi*. Osim pisanja po neobojojanoj ljusci u Omanovcu znaju jaja prvo obojiti u kupovnoj *farbi*, a potom našarati voskom i uroniti u rasol. Ovakvim načinom dobiju šare u boji, a ostatak boje izgrize kiselina.

Posao oko izrade *pisanica* bio je velik i spor. Da bi ga olakšale, žene su u razdoblju između dva rata (posebice oko dvadesetih godina) počele s ukrašavanjem jaja pomoću otiska raznog bilja, tehnikom faksimila. Za izradu ovakvih jaja uzele bi list djeteline ili koje druge biljke, pričvrstile ga na jaje, zamotale u čarapu ili kakvu krpu pa potom uronile i prokuhale u boji. Nakon bojanja na mjestu koje je prekrilo list ljuska bi ostala bijela, a ostali dio površine primio bi željenu boju. Po završetku bojanja još vruća jaja namažu komadom slanine da dobiju sjaj. Gotove su pisanice stavljali djeci u gnijezdo, a poklanjali su ih i čestitarima. Za ovako priređena jaja rabili su također naziv *pisanice*.

U Brezinama su djevojke za Uskrs poklanjale momcima maramicu i *pisanicu*, a u Siraću su momci gledali djevojci oteti maramicu, koju je ona potom morala otkupiti *pisanicom*.

Jaja vežena i aplicirana *zukvom*

Osim *pisanica*, u danima između Cvjetnice i Uskrsa, starije žene iz Badljevine, Lipika i Prekopakre priređivale su jaja vežena vunicom i aplicirana *zukvom*.⁹

Prije izrade veza jaja su probušile na vrhu i dnu, ispuhali sadržaj, a potom udjenule nit vunice u iglu sa širom ušicom. Posao veženja započinjale bi tako da na vrhu jajeta ostave dužu nit vunice, a preostali dio niti prislone uz vanjsku stranu ljuske, iglom provuku kroz unutrašnjost jajeta i zavežu na vrhu, pa ponovno pruže vunicu s vanjske strane, provuku kroz unutrašnjost i zavežu na vrhu.

Ovaj postupak ponove još jednom tako da površinu podjele na četiri dijela, pa uz jedan kraj vunene niti spuste preostali dio vunice do polovice jajeta gdje naprave čvor, pruže nit uokolo pa povežu sva četiri uzdužna kraja.¹⁰ Ovom podjelom površine dobiju šest križišta iz kojih raznobojnom vunicom izvode romboidne urese.

Izradu uresa započinju na gornjoj strani jajeta tako da ostave jedan kraj vunene niti, a ostatkom vezu motiv. Pri promjeni boje pomoću igle nit vrate natrag na vrh i puste. Zatim izrađuju donji uresni motiv, ostavljajući i ovdje krajeve vune, a potom izvezu i preostala četiri motiva.

Nakon završetka izrade višebojnih vunениh romboidnih uresa, od ostavljenih krajeva vune na gornjoj strani ispletu uzicu pa načine omčicu pomoću koje jaje objese. Vunene niti, ostavljene na donjoj strani jajeta, ispletu jednu do tri pletenice pa zašiju posebno pripravljene vunene grude.

⁹ *Zukvom* su jaja ukrašavali i u Dragaliću kod Nove Gradiške.

¹⁰ U Prekopakri su mi kazivali da su jaje najprije obašli na pet krajeva.

Osim jaja s visećim uresom znali su ih izrađivati i bez njega, a ponekad i dodatno aplicirati srčikom *zukve*.

U kombinacijama s vezom ispuhana su jaja izrađivali i apliciranjem srčike *zukve* i raznobojnih niti vunice. Za vezivno sredstvo rabili su ljepilo načinjeno od brašna i vode.

Dan prije izrade narezali bi *zukvu* pa je odložili na hladno mjesto prethodno je zamotavši u vlažnu krpu.

Na početku rada priredili bi ljepilo, sa *zukve* skinuli zeleni vanjski dio i izvadili srčiku. Potom bi ljusku namazali ljepilom pa zalijepili srčiku i niti vunice.

Ovako urešena jaja radili su samo za svoju kuću i kao ukras ih vješali o svjetiljku ili svetu sliku.

ORNAMENTIKA USKRSNIH JAJA

Pisanice

Na *pisanicama* ovoga kraja uglavnom se rabila geometrijska ornamentika; nalazimo pravilne i degenerirane geometrijske oblike. U maniri izvedbe ovih motiva javlja se bogata ljestvica ukrasnih oblika i njihovih kombinacija na jednom jajetu, dok je ornamentalni razvoj vidljiv u unosu biljnih motiva na osnovni geometrijski oblik (T I-4,7 : T II-4,6,7 : T III-1,4,9). Najčešća promjena geometrijskoga lika odnosi se na unos igličastog motiva (*borove grančice*), te njegova izvedba u obliku listova. U daljnjoj promjeni ukrasnih oblika na *pisanicama* se javljaju i jednostavni biljni crteži (T II-8 : T III-5,6,8), a bilježimo i stilizirani motiv sunca (T II-9 : T III-2,3).

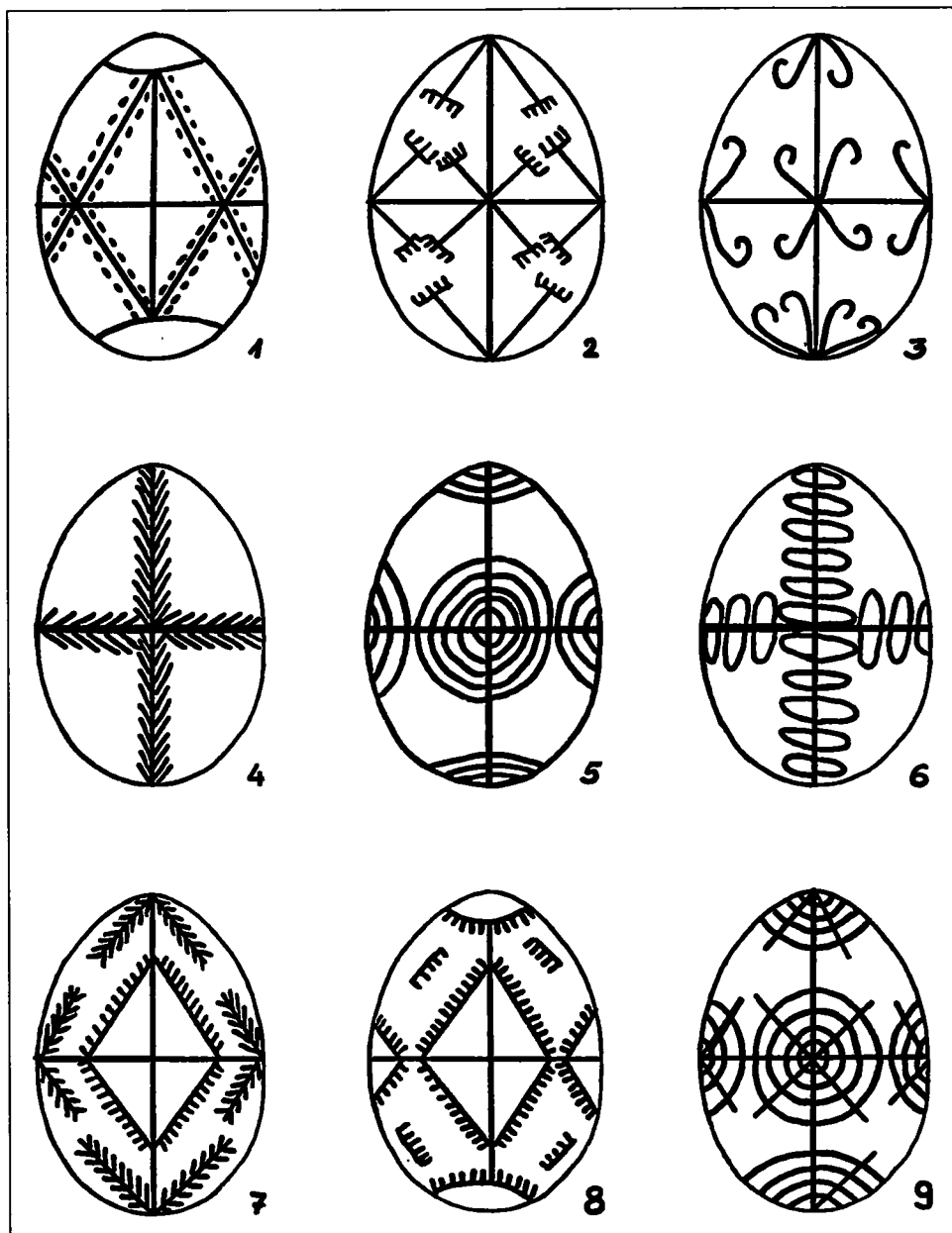
Najznačajniji i najrašireniji motiv svakako je križ s kukama zvan svastika, pravilno zaobljenih krakova okrenutih u istom smjeru (T I-3) kao i nasuprotno smještenih kuka u paru (T II-2,3,6), pa i izgubljenih kuka (T I-7,9 : T II-4,7 : T III-4,7).

U primjeru gubljenja kuka na motivu svastike susrećemo kombinaciju jedne pravilno zaobljene kuke s tri kraka izvedene u maniri igličastih motiva (T III-9), kao i varijantu kombinacije dvaju nasuprotno smještenih igličasto urešenih krakova s dva degenerirana lika krakova promijenjenih u listove (T III-4).

U metamorfozi križa bez kuka nalazimo ga i u liku četverolatična cvijeta (T II-7).

Na paleti ukrasnih likova na *pisanicama* se uočava i promjena završetka kraka svastike koji se promijenio u nazubljeni motiv *grabljica* (T I-2), i kombinaciju dvaju nazubljenih krakova (*grabljica*) s jednim igličasto izvedenim, te jednim koji se rascijepio u tri posebna dijela (T III-1). U maniri izvedbe motiva uočava se i gubljenje dvaju krakova svastike, gdje jedan zadržani završava nazubljenim krajem, a drugi s dvije nasuprotno okrenute zaobljene kuke (T III-2).

U varijaciji gubljenja likova svastike uočljivo je i iscertavanje koncentričnih krugova na liku križa bez kuka (T I-9), pa konačno i njegovo potpuno gubljenje, gdje se zadržava samo oblik iscertanih koncentričnih krugova (T I-5).

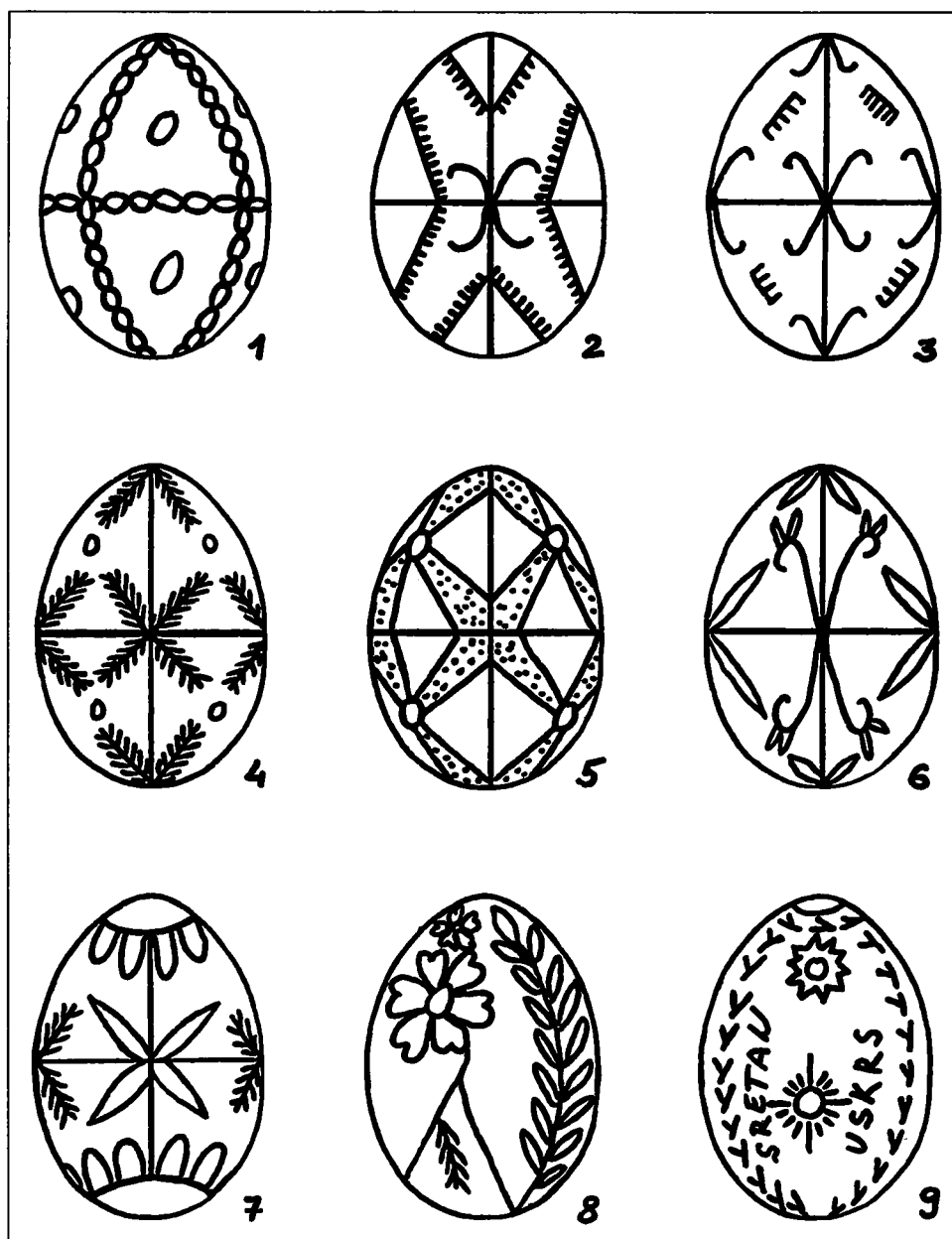

T-I: Pisanice

1-6 Prekopatra (1. grozdici, 2. grabljice, 3. pužići, 4. ružmarin, 5. košarica, 6. čipkice);

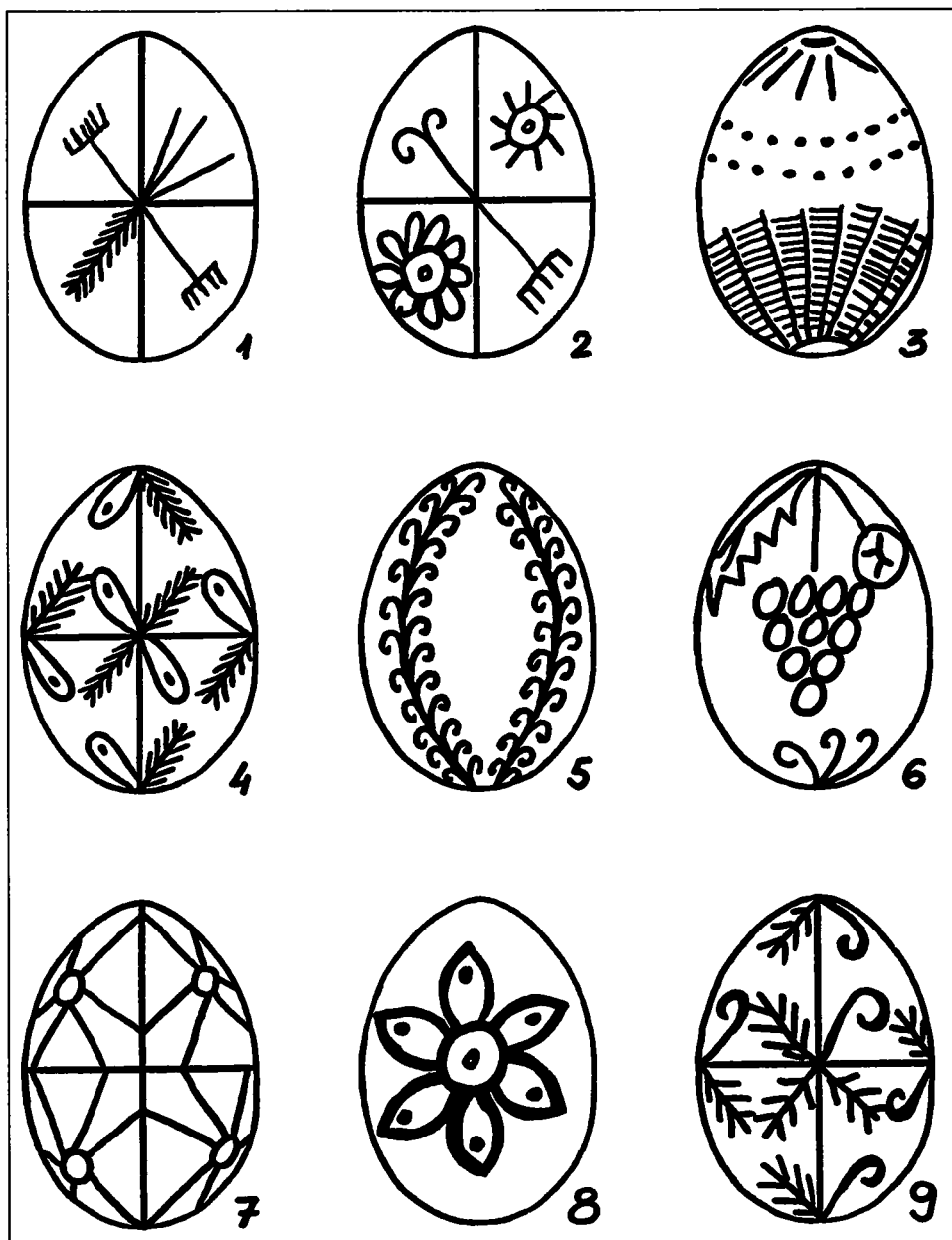
7-9 Omanovac (7. borove grančice, 8. češljici, 9. uzdice)

T-II: Pisanice

1-3 Omanovac (1. lančići, 2 i 3 češljčići i pužići);
4-5 Brezine (1. grančice, 5. uzdice); 6-8 Brekinska; 9 Lipik

T-III: Pisanice

1-3 Sirač; 4-6 Gaj; 7-9 Marino selo

Pri izvođenju modificiranih oblika ovoga lika bilježimo i vezivanje krakova pomoću krugova kojima se supstituira obli završetak svastike (T II-5 : T III-7).

Uz raznovrsne varijante izvođenja svastike na uskrsnim jajima iz Prekoparke i Omanovca nalazimo i izvođenje romboidnih uresa spojenih krajeva (T I-1), rastavljenih romboidnih motiva (T I-7,8 : T II-2), pa i kombinaciju s drugim već spomenutim varijantama križa bez kuka (T I-7).

Osim pobrojanih ukrasnih motiva nalazimo i nanošenje igličastih likova (T I-4) - sitnijih nepravilnih elipsoidnih likova (T I-6) zvanih *čipkice* i vitica zvanih *loza* (T III-5) - na dvije osnovne uzdužne crte koje dijele površinu jajeta.

Na *pisanicama* ovoga prostora nije zabilježeno inače često upisivanje natpisa, a Prekopakrani i Omanovčani su mi kazivali da je upisivanje teksta bilo novije mode.

JAJA VEŽENA I APLICIRANA ZUKVOM

Pri izvedbi ornamenata na *veženim jajima* žitelji pakračkoga kraja poštuju princip osnovne podjele površine jajeta na osmine, pri čemu dobiju šest sjecišta. Na svakom sjecištu započinju romboidne motive u više boja koji se među sobom dodiruju. Kao uresni element pri dnu *vežena jajeta* ispletu jednu do tri vunene uzice na koje pričvrste višebojne vunene *grude*, ili jednostavno navezu donji motiv bez njih.

Na gotova *vežena jaja* znali su dodatno aplicirati srčiku *zukve* na ona mjesta koja nije pokrila vunica, gdje su bile guste valovite crte, koncentrični i spiralni krugovi.

U varijacijama izrade cijelog jajeta apliciranjem *zukve* i vunice lijepili su ih naizmjenično oblikujući pri tom *zukvu* u guste valovnice i kružne crte. Među ornamentikom ovih jaja nalazimo i izvedbu kružnih i srcolikih motiva u kombinacijama višebojnih vunelih niti s pravilnim i gustim valovnicama srčike *zukve*, te spiralno oblikovanim motivom u sredini srca. (Slika 2)

Slika 2: Jaja aplicirana *zukvom*,
prvo i treće iz Pakraca,
drugo iz Lipika,
EM Zagreb.
Foto: Đuro Griesbach, 1991.

Tradiciju, vještinu i estetsko oblikovanje šara na ukrasnim jajima održavale su i prenosile žene. Izmjenom načina života i na ovom prostoru propada smisao za ornamentiku koja ustupa mjesto jednobojnom ukrašavanju uskrasnih jaja na koja danas lijepe kupovne preslike.

Do pedesetih godina ovoga stoljeća u ovim je selima bilo uobičajeno za Uskrs voskom šarati do desetak pisanica, a drugi dio jaja obojiti u jednoj boji. Uskrsna jaja šarana tehnikom faksimila stanovništvo ovoga kraja rabilo je kao zamjenu za jaja šarana voskom. Ovaj se oblik ukrašavanja, koji se pojavio u razdoblju između dva rata, brzo proširio poradi svoje jednostavnosti i brzine izradbe.

Jaja vežena vunicom i ona aplicirana *zukvom* starije su žene mjestimično znale izrađivati još do šezdesetih godina ovoga stoljeća. Mlađi naraštaj nije usvojio ove stare tehnike izradbe uskrasnih jaja, pa je od pedesetih godina ovoga stoljeća do danas ova vrijedna i izuzetno zanimljiva tehnika gotovo zaboravljena. Zahvaljujući brizi i smislu za očuvanje tradicije svoga kraja, posebice sela Prekopakra, dr. Slavica Kardum (r. Širac, 1952. g.) koja živi i radi u Pakracu, naučila je od svoje bake Jele Širac (1901.-1988.) izrađivati uskrsna jaja aplicirana *zukvom*, što također zavređuje izuzetnu pohvalu.

Još 1978. godine, kad sam za diplomski rad istraživala ovu temu, teško je bilo pronaći žene koje su poznavale stari način šaranja. U ljeto 1994. godine načinila sam reviziju istraživanja i u Prekopakri pronašla još živu Mandu Vidović (r. 1904. godine), koja mi je i 1978. godine bila kazivačica. Tom sam prigodom prikupila i dodatne potrebite podatke.

LITERATURA I IZVORI

BARLEK, Josip: Uskrsni običaji sjeveroistočne Hrvatske, katalog izložbe, Etnografski muzej Zagreb, Zagreb, 1992.

CHEVALIER J. - GHEERBRANT A.: Rječnik simbola, Matica Hrvatska, Zagreb 1987, str 213.

GAVAZZI, Milovan: Svastika i njezin ornamentalni razvoj na uskrsnim jajima Balkana, *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, knjiga XXVII. sv.1. JAZU, Zagreb, 1929.

KOLIĆ KLIKIĆ, Vesna: Sretan Uskrs, Narodno sveučilište "Matija Antun Relković", Zavičajni muzej i galerija "Kerdić", Nova Gradiška, 1993.

KOLIĆ KLIKIĆ, Vesna: Terenske bilješke sa skicama iz 1978. godine.

LECHNER, Zdenka: Narodna nošnja, Pakrac 1945-1975, Pakrac, 1978.

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, Sveučilišna naklada Liber i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1985.

PRIMIĆERO, Elena: Kalevala, Mlado pokolenja, Beograd, 1968.

SENJKOVIĆ, Reana: Oko problema krsta s kukama /svastike/ 60 godina kasnije, *Etnološka tribina 14*, Godišnjak hrvatskog etnološkog društva, Zagreb, 1991.

SIČ, Albert: Narodni okrasi na pirhih in kožuhih, Zbirka narodnih ornamenov, sv.1, Kr. zalog školskih knjig in učil v Ljubljani, Ljubljana, 1922.

ZULJIĆ, Mijo: Uskrсна jaja /Vareš u Bosni/, *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, knjiga XIII, sv.2., JAZU, Zagreb, 1908. str. 303-306.

TECHNICS OF DECORATION AND ORNAMENTATION ON EASTER EGGS OF *BIJELI ŠOKCI* AND *HRVAĆANI SLAVONCI*

Summary

The Croatian population living in the area of Pakrac distinguished themselves in pursuance of traditional (folk) clothing; that fact probably influenced popularly rooted names for two distinct groups of inhabitants who are also territorially limited: *Bijeli Šokci* (the White Šokci) and *Hrvaćani Slavonci* (the Hrvaćani Slavonians). *Bijeli Šokci* live in Prekopakra, Lipik, Omanovac, Badljevina and Donja Obrijež; *Hrvaćani Slavonci* live in so called Poljanski kraj (the villages in the surroundings of Pakrac field).

On Easter, both groups of inhabitants prepare and decorate eggs in many ways and use them for different purposes.

The first group of Easter eggs includes boiled and uncoloured eggs, that women bring to blessing to the Church together with other food. Each member of household eats one of those blessed eggs for Easter breakfast.

The second group of Easter eggs are painted eggs called *pisanice*. This group includes eggs painted by melted wax and then boiled in a paint (batique technique in positive); eggs painted and ornamented with melted wax and then immersed in brine (batique technique in negative); eggs ornamented by reprinting a plant (facsimile technique); eggs coloured in one paint with or without a bought image glued on. During the Easter holidays such eggs were bestowed upon children, and they also served for mutual giving of presents among the youth.

The third group of Easter eggs includes eggs with content blown out, while on the outer side it is decorated with embroidery made of woollen threads in different colours; eggs decorated with embroidery and an additional application of *zukva* core; eggs decorated with application of woollen and *zukva* parts. In distinction with the first two groups of Easter eggs which are eatable, the third group (eggs embroidered and applicated with *zukva*) had only a decorative function.

The ornament style of *pisanice* (coloured eggs) and embroidered eggs of *Bijeli Šokci* and *Hrvaćani Slavonci* can be considered a significant symbolic expression of the people from the region.

Pisanice were mostly decorated with geometric ornaments, symmetric or asymmetric figures, revealing a rich scale of a decorating forms and combinations. The development of ornaments is visible in adding vegetable motifs on a basic geometric forms, and further in some more developed forms - simple vegetable drawings and stylized forms of Sun. Beside geometric and vegetable ornaments another significant form is a cross with hooks (*swastika*) shaped in different forms. In an ornament development of *swastika* vegetable ornaments were introduced on a basic form and its hooks were transformed reaching vegetable forms, geometric hook endings were connected by circles and, concentric circles were drawn into the basic form of cross without hooks.

Inscriptions made on *pisanica* are not customary in this region. Eggs embroidered and applicated by *zukva* are regularly decorated by pied wool in geometrically shaped forms, spiral circles, concentric circles, wavy and flat lines.

Women were those who preserved and carried over the tradition, skill and aesthetic moulding of decorating Easter eggs. Changes in the way of life in this region influenced the decline of egg decoration art and is substituted by eggs painted in one color on which they glue on bought images.

Translated by Valentina Gulin-Zrnić